

"GRONDO DALL' EPISCOPATO DI ZADRA... HABITANTE IN QUESTA CITTÀ": DOSELJENICI IZ ZADRA I SA ZADARSKOG PODRUČJA U PULI (1613.–1817.)

Slaven BERTOŠA
Filozofski fakultet u Puli

UDK 949.75:314.7"1613–1817" Zadar – Pula
Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 5. IX. 2003.

Na temelju detaljne analize arhivskog materijala autor razmatra nazočnost doseljenika iz Zadra i šireg zadarskog područja u Puli. U matičnim knjigama grada Pule (u razdoblju od 1613. do 1817. godine) spominje se devet mjesta i područja: Biograd, Ist, Kaštel Žegarski, Kornati, Obrovac i Premuda jedanput, Nin dvaput, Pag šest puta, a Zadar čak 112 puta.

Ključne riječi: Zadar, Pula, migracije, matične knjige, 1613.–1817.

1) Uvodna razmatranja

Raščlamba građe matičnih knjiga Pule – pohranjenih u Državnom arhivu u Pazinu – pokazala se vrlo korisnom u proučavanju i razumijevanju prošlosti najjužnijeg istarskog gradskog središta u novome vijeku. Spomenuta povijesna vrela, naime, nesumnjivo omogućuju opsežan uvid u proces kontinuiranog doseljavanja na to područje. Pula je tada bila značajna luka na mletačkom pomorskom putu prema Dalmaciji i Levantu. No, u njoj je broj umrlih neprestano nadvisivao broj rođenih, pa je samo zahvaljujući migracijama uspijevala opstati kao gradsko naselje.¹

Zadar je u to doba, kao sjedište mletačkog generalnog providura za Dalmaciju i Albaniju, imao važno političko, strateško i gospodarsko značenje. Nazočnost Zadrana u Puli bila je naglašena i gotovo kontinuirana. Ne spominju se jedino od 1736. do 1760. i od 1790. do 1805. godine. U proučenom su razdoblju od 1613. do 1817. zadarski

¹ Bernardo BENUSSI, Spigolature polesane, *Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria* (dalje: AMSI), XXIII, Parenzo, 1908., str. 362–447; Miroslav BERTOŠA, Etnička struktura Pule od 1613. do 1797. s posebnim osvrtom na smjer doseljavanja njezina stanovništva, *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* (dalje: VHARP), XV, Rijeka – Pazin, 1970., str. 55–58; Slaven BERTOŠA, *Život i smrt u Puli. Starosjeditelji i doseljenici od XVII. do početka XIX. stoljeća*, Pazin, 2002.

doseljenici zabilježeni u svim puljskim maticama. Takav zaključak, međutim, ne vrijedi i za mjesta sa šireg zadarskog područja, koja se u maticama također spominju, ali najčešće samo jedanput. Jedino su Pag i Nin spomenuti više puta.

2) Popis mjesta i područja

2.1. Biograd (Zaravecchia)

Biograd se od 1409. do 1797. nalazio u mletačkim rukama,² a u puljskim se maticama spominje samo jedanput, i to u Knjizi umrlih u listopadu 1777. godine. Tada je u Puli, u dobi od oko 45 godina, a sedmog dana bolovanja od bolesti na grudima, umro Bare ili Bartul Tomić iz Biograda, inače vojnik u družini kapetana Antonija Albertija. Dogodilo se to navečer oko 21 sat. Od presvetih je sakramenata primio bolesničko pomazanje i pričest, a ispovijedio se gvardijanu franjevačkog samostana u Puli. Mrtvo je tijelo odneseno do katedrale, gdje počiva u grobnici bratovštine sv. Tome kod istoimenog oltara.³

2.2. Ist (Scoglio di Isto)

Otok Ist, koji se nalazi jugozapadno od Paga,⁴ puljske matice spominju samo jedanput. U Knjizi umrlih početkom listopada 1726. upisan je Donat, sin pokojnog *messera* Marka Fazanića s otoka Ista. Umro je u dobi od oko 25 godina, a da se prethodno nije ispovijedio. Do toga je došlo zbog nemara ukućana, koji nisu na vrijeme zatražili dolazak svećenika. Pokopan je besplatno u puljskoj katedrali.⁵

2.3. Kaštel Žegarski (Villa Zegaro)

Kaštel Žegarski nalazi se jugoistočno od Obrovca, a u puljskim se maticama

² Usp. Grga NOVAK, *Prošlost Dalmacije*, Zagreb, 2001.; Borislav GRGIN, Feudi u Mletačkoj Dalmaciji u 18. stoljeću, *Historijski zbornik*, god. XCLIII., Zagreb, 1990., str. 25–37.

³ *Bare ò sia Bortolomio Tomich da Zaravecchia Caporale di questo Distaccamento compagnia del Capitano Antonio Alberti in età d'anni 45 circa nel 7.mo del suo male, che fu impegno di petto heri all' ore 21 circa passò all' altra miglior vita premunito de necessarij antidoti della Santa Chiesa amministratili quello della Penitenza dal molto Reverendo Padre Guardiano di San Francesco de Minori Conventuali e quello del Santissimo Viatico con l' Estrem[a] Unzione da me sottoscritto Parroco Curato. Il suo cadavere accompagnato alla Cattedrale da me medesimo con due Chierici giace tumulato nell' urna della Confraternita di San Tommaso appiè di detto altare situata* (Državni arhiv u Pazinu /dalje: DAP/, Liber Mortuorum /dalje: LM/, 269, 18. listopada 1777.).

⁴ Usp. Lovorka ČORALIĆ, Zemljišni posjed zadarskog plemstva od 1700. do 1720., *Historijski zbornik*, god. XLIII., Zagreb, 1990., str. 49–58.

⁵ *Morse inconfesso Donato figliuolo del quondam messer Marco Fasanichio dal Scoglio di Isto della Dalmatia d'anni 25 circa, qual per pocca diligenza de suoi domestici non dimandando confessore lo lasciò morire senza li sacramenti necessarij, il suo Corpo fu accompagnato da me sudetto Curato, et da altri Sacerdoti per carità alla Cattedrale, et sepolto nel Cemiterio con le solite esequie* (DAP, LM, 267, 8. listopada 1726.).

spominje u Knjizi umrlih početkom prosinca 1784. godine. Tada je u dobi od oko 45 godina u Puli umro Todor Opačić, sin "pokojnog Vuka, to jest Luke iz Kaštela Žegarskog u Dalmaciji". Radilo se o vojniku pravoslavne vjere iz straže puljskog kneza providura Niccolòa Morosinija. Sakramente mu je dao pravoslavni kapelan Salamon Jovičić (Jova). Zabilježeno je da je tijelo umrlog iz providurove vojarne do pravoslavne crkve odnio katolički župnik u pratnji trojice klerika i sakristana, ali su se svi našli pred zatvorenim vratima. Župnik je četiri puta pokucao kamenom, ali vrata nitko nije otvorio. Zato su se vratili i tijelo odnijeli do katedrale, gdje su ga sutradan pokopali na tamošnjem groblju.⁶

Raspravljajući o pravoslavnim etničkim skupinama koje je mletačka vlast naseljavala u Puli i njezinoj okolici – između ostalih i sa spomenutog područja – valja pripomenuti da se one nisu uspjele održati kao skupine zasebnih narodnih karakteristika. Pravoslavni su doseljenici najčešće napuštali dobivena zemljišta i odlazili (u većini slučajeva u staru postojbinu) ili su se pak u potpunosti stopili s većinskim hrvatskim i talijanskim etničkim elementom.⁷ U tom je smislu jedina iznimka pravoslavna skupina u selu Peroju, sjeverozapadno od Pule, premda ni njoj mletačke vlasti nisu nikada dopustile izgraditi crkvu za vršenje pravoslavnog obreda, smatrajući da bi to štetilo državnim interesima. Tek je nekoliko desetljeća nakon propasti Mletačke Republike (1834.) austrijski car dozvolio da se za potrebe pravoslavnih vjernika u tom selu – inače većinskog katoličkog stanovništva – podigne crkva sv. Spiridona.⁸ Sve do tada jedina je crkva za vršenje istočnog obreda bila crkva sv. Nikole u Puli, za koju su 1583. (zaslugom tadašnjeg mletačkog rektora za doseljenike u Istru Marina Malipiera) Grci dobili dozvolu vršenja bogoslužja po svojem obredu. Mletački je Senat u više navrata isticao da pravoslavni žitelji u selu Peroju spadaju pod jurisdikciju tamošnjeg katoličkog župnika.⁹ Izvješća puljskih biskupa često spominju filadelfijskog arhiepiskopa sa sjedištem u Veneciji. Od 1557. on je u ime carigradskog patrijarha imao jurisdikciju nad Grcima istočnog obreda koji su živjeli u granicama Mletačke Republike. No,

⁶ *Tòdoro Opacith quondam Vucco o sia Lucca della Villa Zegaro in Dalmazia di nazione Greco in età d'anni 45 circa soldato della Guardia di questo Quartiere del Nobil Homo Niccolò Morosini Pubblico Rappresentante Conte Provveditor in questo giorno al ore 17 circa passò all' Eternità, fu sacramentato dal Capellano de Greci Don Salamon Jova, in questa sera fu levato il suo Cadavere nel Quartier di Sua Eccellenza Conte Provveditor da me sottoscritto, dal signor Sacrista, e tre Chierici per commissione del Pubblico Rappresentante, fu portato alla Chiesa de Greci, e fu trovata la porta serrata, hò picchiato alla stessa porta quatro volte con un sasso in mano e non si trovò alcuno che l' apra e così siamo ritornati con lo medesimo cadavere alla Cathedrale, ed il giorno seguente fu tumulato in questo Cimiterio* (Isto, LM, 269, 6. prosinca 1784.).

⁷ Vjekoslav ŠTOKOVIĆ, Konfesionalne povlastice dane Grcima doseljenim u Pulu i u Puljštinu 1578.–1581. godine, *Problemi sjevernog Jadrana*, 6, Rijeka, 1988., str. 160; Isti, Naseljavanje Crnogoraca u Peroj 1657. godine, *Prilozi o zavičaju*, 6, Pula, 1990., str. 65–87.

⁸ Ivan GRAH, Peroj u relacijama puljskih biskupa 1660.–1802., *Prilozi o zavičaju*, 6, Pula, 1990., str. 103–104.

⁹ Isto, str. 104.

Rimokatolička crkva nije priznavala njegovu službu, a mletačke su vlasti sve Grke istočnog obreda smatrale ujedinjenima s Katoličkom crkvom. Stoga su sve njihove crkve i općine (pa tako i onu jedinu u Puli) podčinile nadzoru dijecezanskih biskupa. Puljski su biskupi pokušavali dovesti pojedine puljske pravoslavne svećenike u stvarno zajedništvo s Katoličkom crkvom, no nisu nikada nastojali izvršiti kanonski pohod njihovoj crkvi prema odluci mletačkih vlasti.¹⁰

2.4. Kornati (*Le Torette*)

Kornati se spominju samo u Knjizi umrlih od sredine siječnja 1800. godine. U Puli je tada umro 25-godišnji Antun Morović, sin pokojnog Ivana s Kornata, vojnik družine Kapadocije. Treba pretpostaviti da je naziv mjesta točno upisan, jer *Torette* je oznaka za Kornate, a *Toretta* za Turanj pokraj Biograda. Od sakramenata je primio bolesničko pomazanje i apostolski blagoslov, ispovijedio se kanoniku Tonettiju, a pričest nije mogao primiti. Posjetio ga je liječnik pripadajuće flotile. Pokopan je u puljskoj crkvi sv. Franje.¹¹

2.5. Nin (*Nona*)

Nin,¹² gradić kod Zadra, spominje se u maticama dva puta, i to vezano za crkvene dostojanstvenike koji su u Pulu stigli iz tog važnog crkvenog središta. U Knjizi krštenih u travnju 1738. spominje se da je nad krštenicom obred obavio msgr. Antonio Zuccaro, izabrani ninski biskup, koji je tom prigodom došao u Pulu.¹³ Zuccaro je, dakle, u Puli bio na prolazu i nije spadao u obične doseljenike. No, nisu to, uostalom, bili ni svi ostali.

U Knjizi umrlih koncem listopada 1771. spominje se smrt puljskog biskupa Giovannija Andree Balbija. Umro je 23. listopada u 23 sata i 30 minuta. Zabilježeno je da se rodio 10. ožujka 1692. u Krku, a da je 21. srpnja 1732. u Pulu došao iz Nina. Deset je dana bolovao od zastoja urina, od čega je i umro. Sve je sakramente primio od kanonika i arhiđakona Giandomenica Razza, prvog kanonika kaptola. Kod primanja

¹⁰ Isto, str. 98.

¹¹ Antonio Morovich quondam Zuanne delle Torette Territorio di Zara soldato della Compagnia Capadocia in età d'anni 20 circa nella scorsa notte alle ore 5 passò da questa al altra vita. Premonito de santissimi Sacramenti della Santa Chiesa, cioè quello della Penitenza dal Reverendissimo signor Canonico Tonetti, quello dell'Eucaristia non si potè amministrare, quello dell'Estrema Unzione, nec non dell'Appostolica Benedizione in articulo mortis da me sottoscritto. Fu visitato dal Dottor e Medico Fisico della Flottiglia. Il suo cadavere accompagnato alla Chiesa di San Francesco de padri Minori Conventuali da me sottoscritto in compagnia del sacristano alla sudetta Chiesa dove fu tumulato (DAP, LM, 269, 15. siječnja 1800.).

¹² Usp. Roman JELIĆ, Ninjani u zadarskim crkvenim maticama XVI. i XVII. stoljeća, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 16-17, Zadar, 1969., str. 597–614.

¹³ Monsignor Don Antonio Zuccaro Vescovo Eletto di Nona (DAP, *Liber Baptizatorum* /dalje: LB/, 244, 20. travnja 1738.).

sakramenata postupalo se po ceremonijalu za biskupe, a korišten je i baldahin zajednice, koji su donijeli kanonici. Biskup je od spomenutog kanonika Razza primio i papin oprost, a Razzo je bio uz njega i u trenutku smrti. Nakon što je biskupova duša otišla na nebo, on je obučen u svoju odjeću i prema protokolu izložen u glavnoj dvorani svoje palače. Tu je bio čitav dan, a onda je u nazočnosti kaptola i klera, bez zvonjenja i pjevanja, u 23 sata pokopan u katedrali u grobnici Sozomeno. Sutra ujutro bila je predviđena svečana procesija u biskupskoj palači i katedrali. Postavljen je kovčeg ukrašen tamnim tkaninama, također uz nazočnost kaptola, gradskog i prigradskog klera. Prigradski su kler pozvali nasljednici, a među njima je bio i vodnjanski župnik koji nije sudjelovao na svečanosti ukopa. Kler je otpjevao misu za mrtve, nakon čega je procesija mogla početi. Na početku povorke bili su svećenici augustinci, iza njih franjevci Male braće. Pozvani su bili i fratri s otoka Verude, ali nisu donijeli križ, nego su namjeravali ići zajedno s franjevcima Male braće. Augustinci su im to osporili, pa su fratri s Verude u povorci htjeli ići kao svjetovni svećenici. To im pak nije dopustio kaptol, ali su na koncu ipak prihvaćeni i dozvoljeno im je da budu u povorci. Oko kovčega nalazila su se četvorica kanonika obučenih u kape (plašteve), te četvorica svjetovnih svećenika. Prema običaju, obavio se ophod gradskim ulicama, tj. ulicom zvanom "Šljivarska" i ulicom predviđenom za procesije. Stigavši opet u katedralu, kovčeg je položen iznad jednog drugog (koji je napravljen na trošak nasljednika) koji se stavilo na sredinu crkve. Ispod su se nalazila trojica svećenika, koji su tu stajali tijekom čitavog pijevnog dijela procesije. Na kraju svakog noćnog oficija spomenuta su trojica pjevala oprosnu molitvu, te škropili kovčeg svetom vodom i tamjanom. Na koncu je otpjevana svečana misa koju je celebrirao spomenuti arhidakon. Iza nje kaptol i kler došli su oko kovčega i održali opijelo, čime je završio svečani obred. Opširni je upis o biskupovoj smrti za sjećanje budućim pokoljenjima svojeručno i vjerodostojno sastavio podžupnik puljske katedrale don Niccolò Leonardelli.¹⁴

¹⁴ *Nella sera delli 23 all' ore 23 e mezza circa passò agl' eterni riposi l' Anima del Capo supremo di questa Cattedrale e Diocesi Monsignor Illustrissimo e Reverendissimo Giovannandrea Balbi, nato in Veglia li 10 Marzo 1692 e Traslato da Nona il di 21 Luglio 1732. Morì nel decimo giorno del di lui male, che fu ritenzione di orina. Fu munito di tutti li necessarj Santissimi Sacramenti della Santa Chiesa, che li furono amministrati dal Reverendissimo signor Don Giandomenico Razzo Canonico ed Archidiacono di questa Cattedrale, che fece come Capo del Capitolo Reverendissimo, e nell' esecuzione de quali fu fatto a tenore del ceremoniale de Vescovi, verificata anche la condizione del Baldachino alla sacra comunione, che fu portato dalli Signori di questo Corpo Nobile. Ottenne ancora l' assoluzione pontificia che li fu impartita dal mentovato Reverendo Canonico Archidiacono da cui fu assistito nel transito. Seguita la separazione dello spirito vestito Pontificalmente fu esposto come si conviene nella sala maggiore del Palazzo ove stette tutto il giorno addietro, in cui alle 23 ore circa, per la sollecita corruzione interna, dal Reverendissimo Capitolo e Clero levato, sine sonitu et cantu, fu seppellito nella Cattedrale nel sepolcro Sosomeno. Intanto per la mattina successiva e giorno destinato per la solenne funzione, nel Palazzo, et in luogo del cadavere, fu posta una Cassa adornata de medesimi vestimenti scuri, ove convennero il Reverendissimo Capitolo e Clero tanto della Città che suburbano (ma questo invitato dagl' Eredi, e tra quelli il signor Canonico e Pievano della Colleggiata di Dignano, quale però non intervenne al Publico Funerale), da quali li fu cantato il Vespero de morti, dopo il quale ordinata la*

2.6. Obrovac (*Obroazzo*)

Obrovac na Zrmanji, sjeveroistočno od Zadra, u maticama se spominje jedanput. U Knjizi umrlih koncem studenoga 1778. zapisan je Pavao nepoznatog prezimena, za kojeg se govorilo da je rodом iz Obrovca u Zadarskoj biskupiji. Umro je u Puli, nasilnom smrću koja je bila prouzročena ranom. Na temelju dostatnih znakova života koje je pokazivao, svećenik koji je uz njega bio u trenutku smrti podijelio mu je neke sakramente. On je, u pratnji sakristana i četvorice drugih klerika, tijelo otpratio do katedrale, gdje je i pokopano na groblju.¹⁵

2.7. Pag (*Pago*)

Otok Pag u puljskim se matičnim knjigama spominje nekoliko puta. U Knjizi vjenčanih koncem veljače 1659. zapisana je Manda, kći pokojnog Jure (Zorzi) s Paga, inače stanovnica Pule, koja se tog dana u Puli udala.¹⁶

U Knjizi krštenih početkom rujna 1753. upisana je Anna Alba Maria. Njezina je majka bila plemkinja Laura Donati Grazi iz gradića Latisane (navedene kao *Tisana*), rodом iz Paga, za koji je navedeno da se nalazi u zadarskoj crkvenoj jurisdikciji. Otac se zvao Domenico Grazi i bio je Splićanin. Djevojčicu – koja se nalazila u smrtnoj opasnosti – u kući je krstio paški arcipret, kanonik i vikar Antun Meštrović. Plemkinje

Processione, e precedendo al solito li Padri agostiniani, indi li Minori Conventuali (e perchè intervenuti con invito, come sopra, anche li Padri Zoccolanti dello Scoglio di Veruda li quali seco non portarono la Croce, desideravano refuggiarsi sotto lo stendardo degl' antedetti Conventuali men dagl' Agostiniani li fu fatta contradizione, onde cercarono d' assistere alla Cassa in luoco de Religiosi secolari, qual cosa non ottennero dal reverendissimo Capitolo, furono pertanto graziosamente accettati dalli signori Nobili, da quali li fu accordata la preminenza) diretta la Cassa da quattro Cappe ed assistita da altrettanti Religiosi secolari, de more fu portata per la Città, che val à dire, per la strada chiamata de Sussineri e per la via tenuta nelle Pubbliche Processioni. Pervenuti alla Cattedrale fu posta la Cassa sopra un' altra Bara (che fu fatta à spese degl' Eredi) apparecchiata per tale fine in mezzo alla Chiesa, à piè della quale furono situati li tre Reverendissimi apparati per tutto il tempo dell' ufizio cantato et al finir d' ogni Notturmo dalli medesimi signori apparati fu cantata l' assoluzione, aspersa l' aqua santa, ed incensata la Bara. Finito l' uffizio li fu cantata la messa solenne, che fu celebrata dal sudetto signor Archidiacono, doppo la quale convenuti il Capitolo e Clero d' intorno la Bara stessa furono cantate l' esequie generali, con le quali si die' fine alla solenne funzione. Ad posterorum memoriam hò registrato fedelmente io Don Niccolò Leonardelli Vice Curato di questa Cattedrale mano propria (Isto, LM, 268, 25. listopada 1732.).

¹⁵ Paolo N. dicesi oriondo da Obroazzo Diocese di Zara nella Dalmazia herisera all' ore 24 chiuse gl' occhi all' Eternità per forza di morte violenta cagionata da una ferita, premunito da me qui sottoscritto della Sacramental assoluzione fondata sopra sufficienti contrasegni come pure dell' Estrem[a] Unzione e Pontificia Assoluzione, nec non della final assistenza. Il dì lui cadavere accompagnato da me medesimo con il signor Sacrestano, e quatro Chierici alla Cattedrale fu seppelito nel Cemeterio (Isto, LM, 269, 29. studenoga 1778.).

¹⁶ Manda figliola del quondam Zorzi da Pago habitante in questa Città (Isto, Liber Copulatorum /dalje: LC/, 242, 23. veljače 1659.).

su često (mada ne uvijek) i nakon udaje zadržavale svoje prezime, što je i ovdje slučaj.¹⁷

Koncem kolovoza 1771. u Puli je umrla Pažanka Maria Tortona, čiji je muž bio Franjo Kernić iz Imotskog.¹⁸

U Knjizi krštenih početkom listopada 1811. spominje se kao kum na obredu Pietro David, rodom s Paga, za koji se navodi da se nalazi u okrugu s one strane Alpa.¹⁹ Riječ je o podjeli Napoleonove države na okruge, a paški se okrug nalazio "s one strane Alpa" gledano iz Francuske.

U popisu žitelja Pule iz god. 1814. ubilježen je i jedan Pažanin. Zvao se Zuanne Campal, sin pokojnog Domenica; imao je 37 godina i bio je oženjen.²⁰

2.8. Premuda (*Premada*)

Premuda je otok jugoistočno od Lošinja, u blizini spomenutog Ista. Puljske ga matice navode samo jedanput – u Popisu krizmanika iz studenoga 1674. godine. Tada je puljski biskup Bernardino Corniani u katedrali krizmao Gašpara, sina Frane i Uršule s Premude.²¹

2.9. Zadar (*Città di Zara*)

Zadar²² je jedini grad s područja Dalmacije koji puljske matice spominju vrlo često. Doseljenika iz Zadra i okolnog područja bilo je mnogo.

Od 20-ih do 90-ih godina XVII. stoljeća u Puli se spominje *Simon da Zara*. Majka njegovih prvih jedanaestero djece bila je *donna* Zuanna, također Zadranka. Njihove kćeri Lucia i Franceschina krizmane su početkom lipnja 1659. godine.²³ Prva se udala u travnju 1674. (u upisu nije čitljivo za koga),²⁴ a druga u srpnju 1668. za

¹⁷ Anna Alba Maria figlia dell' Eccellentissimo signor Dottor Domenico Grazi Spalatrino in Dalmatia e dell' Illustrissima signora Laura Donati Grazi dalla Tisana nata in Pago Giurisdizione dell' Arcivescovato di Zara, battezzata in Casa dal Reverendissimo signor Don Antonio Mestrovich Arciprete e Canonico nec non Vicario di detta Collegiata di Pago per urgente necessità (Isto, LB, 244, 8. rujna 1753.).

¹⁸ Maria nata Tortona Pagensis uxor Francisci Kernich ex Imaizka (Isto, LM, 268, 28. kolovoza 1771.).

¹⁹ Pietro David nativo da Pago Dipartimento delle oltre Alpi (Isto, LB, 245, 7. listopada 1811.).

²⁰ Zuanne Campal quondam Domenico, Pago, 37 amogliato (Isto, *Elenco Cresimati* /dalje: EC/, popis iz god. 1814.).

²¹ Nota di putelli i quali hanno ricevuto il sacramento della Confermatione da Monsignor Illustrissimo et Reverendissimo Bernardino Corniani Vescovo di questa Città il giorno delli 18 Novembre dell' Anno 1674 nella Chiesa Cathedrale (...) Gasparo figliolo di Francesco e di Orsola da Premada (Isto, EC, 266, 18. studenoga 1674.).

²² Usp. *Grad Zadar: presjek kroz povijest*, Zadar, 1966.; *Prošlost Zadra*, knj. III: Tomislav RAUKAR – Ivo PETRICIOLI – Franjo ŠVELEC – Šime PERIČIĆ, *Zadar pod mletačkom upravom 1409.–1797.*, Zadar, 1987.

²³ Lucia figliola di messer Simon da Zara (...) Francechina figliola del Patron Simon da Zara (DAP, EC, 266, 5. lipnja 1659.).

²⁴ Sono congionti in santo matrimonio (...) il Patron... con Lucia figliola del Patron Simon da Zarra (Isto,

Andriju Divošića.²⁵ Koncem ožujka 1662. krštena je kći Mattia Fiora,²⁶ a zatim su u svibnju 1663. krizmani sin Antonio i druga kći Franceschina.²⁷ Koncem rujna 1664. krštena je kći Damiana Fiora.²⁸ U dobi od jedanaest mjeseci, koncem kolovoza 1665. umrla je kći Domenica.²⁹ Kći Mattia Giacomina krštena je u veljači 1667.,³⁰ a krizmana sredinom svibnja 1670.³¹ God. 1669. (?) krštena je kći Antonia,³² a u veljači 1670. sin Zorzi Valentino.³³ Druga kći Mattia umrla je u studenome 1671. u dobi od oko dvije godine i pokopana je u crkvi sv. Franje.³⁴

U maticama je zatim zabilježeno da je druga Simonova supruga *donna* Chiara umrla u listopadu 1681. u dobi od 35 godina,³⁵ što znači da je od muža bila mlađa 21 godinu.

Kao kuma na obredu krštenja u rujnu 1683. spomenuta je *donna* Bonetta, treća supruga *patrona*³⁶ Simona iz Zadra.³⁷ Njihov sin Antonio kršten je početkom srpnja 1684.,³⁸ a krizman u travnju 1686.³⁹ U srpnju 1694. krizman je i sin Iseppo,⁴⁰ koji je umro koncem travnja 1698. godine.⁴¹

Patron Simon Zara umro je u travnju 1695. u dobi od 70 godina,⁴² a *donna* Bonetta pokopana je 1. travnja 1700. godine. Imala je oko 50 godina, što znači da je od

LC, 242, 23. travnja 1674.).

²⁵ *Furono congiunti nel santo matrimonio Andrea figliolo del quondam Michiel Divosich con Franceschina figliola del Patron Simon da Zarra* (Isto, LC, 242, 22. srpnja 1668.).

²⁶ *Mattia et Fiora figliola del Patron Simon da Zara* (Isto, LB, 242, 30. ožujka 1662.).

²⁷ *Antonio figliolo del Patron Simon da Zara (...) Franceschina figliola del Patron Simon da Zara* (Isto, EC, 266, 13. svibnja 1663.).

²⁸ *Damiana et Fiora figliola del Patron Simon da Zara* (Isto, LB, 242, 29. rujna 1664.).

²⁹ *Morse Domenica figliola del Patron Simon da Zara, la qual è di età di mesi undeci* (Isto, LM, 266, 26. kolovoza 1665.).

³⁰ *Mattia Giacomina figliola del Patron Simon da Zara* (Isto, LB, 242, 24. veljače 1667.).

³¹ *Mattia figliola di Patron Simon da Zara* (Isto, EC, 266, 15. svibnja 1670.).

³² *Antonia et... figliola di messer Simon Zara* (Isto, LB, 242, 1669. [?]).

³³ *Zorzi et Valentino figliolo del patron Simon da Zara* (Isto, LB, 242, 16. veljače 1670.).

³⁴ *Obito di Mattia figliola del Patron Simon da Zara d'anni doi in circa sepolta nella Chiesa di San Francesco* (Isto, LM, 266, 17. studenoga 1671.).

³⁵ *Passò da questa à miglior vita donna Chiara moglie di Patron Simon Zara d'anni 35* (Isto, LM, 266, 19. listopada 1681.).

³⁶ *Patron* je naziv za vlasnika ili prvog čovjeka (upravitelja) na brodu (Giulio REZASCO, *Dizionario del linguaggio italiano storico ed amministrativo*, Firenze, 1881., 776.).

³⁷ *Donna Bonetta moglie di Patron Simon da Zara* (Isto, LB, 243, 20. rujna 1683.).

³⁸ *Antonio figliolo di Patrono Simon Zara e di Bonetta sua legitima consorte* (Isto, LB, 243, 9. srpnja 1684.).

³⁹ *Antonio figlio del Patron Simon Zara* (Isto, EC, 244, 16. travnja 1686.).

⁴⁰ *Iseppo figlio del Patron Simon da Zara* (Isto, EC, 244, 4. srpnja 1694.).

⁴¹ *Iseppo figliolo del quondam Patron Simon Zara* (Isto, LM, 267, 30. travnja 1698.).

⁴² *Passò ad'altra vita il quondam Patron Simon Zarra d'anni 70 in circa* (Isto, LM, 267, 26. travnja 1695.).

muža bila mlađa 25 godina.⁴³ Prvoga svibnja 1704. krizmana je njihova kći Menega (Meneghina),⁴⁴ koja je umrla 1717. u dobi od oko 23 godine.⁴⁵ Rodila se, dakle, 1694., kada joj je otac imao 69, a majka 44 godine.

Obiteljsku je lozu nastavio sin Antonio, koji se rodio 1684., a čija je supruga bila Lucija iz Zadra. Njihov sin Simon kršten je 1. prosinca 1707. godine.⁴⁶ Lucija je umrla početkom kolovoza 1719., ali nije zapisano koliko je imala godina.⁴⁷ Nekoliko dana kasnije umro je i sedmogodišnji sin Simon,⁴⁸ a zatim i trogodišnja kći Maria.⁴⁹

U lipnju 1726. – u dobi od oko devet mjeseci – umrla je Mattia, kći Antonija Zare i njegove (vjerojatno) druge supruge Pasqualine.⁵⁰ Njihov drugi sin Niccolò Simon kršten je početkom rujna 1727.,⁵¹ ali je umro koncem istoga mjeseca.⁵²

Patron Antonio Zara umro je početkom lipnja 1728. u dobi od oko 43 godine.⁵³

Od Zadrana u Puli valja spomenuti i sljedeće: u rujnu 1626. umrla je Kate, koja je pokopana u Sv. Franji.⁵⁴

Početkom veljače 1643. u Puli je umro *messer* Zuanne de Grandi iz Zadra, vojnik u družini kapetana Alberta Bassa.⁵⁵

Sredinom ožujka 1660. u Puli je kršten Antonio Zuanne, kojemu je otac bio *patron* Ottavio iz Zadra, a majka njegova zakonita supruga Zuanna.⁵⁶

Početkom travnja 1663. u Puli se udala kći Vida Anića iz Zadra. Ime joj nije

⁴³ *Passò da questa ad altra vita Donna Bonetta Zara d'anni 50 incirca* (Isto, LM, 267, 1. travnja 1700.).

⁴⁴ *Menega figliola del quondam Simon Zara* (Isto, EC, 244, 1. svibnja 1704.).

⁴⁵ *Passò à miglior vita Meneghina figliola del quondam Patron Simon Zara de anni 23 circa* (Isto, LM, 267, 15. prosinca 1717.).

⁴⁶ *Simon ex Antonio Zara et Lucia coniugibus legitime ortus* (Isto, LB, 243, 1. prosinca 1707.).

⁴⁷ *Passò ad altra miglior vita Donna Lucia moglie del Patron Antonio Zara* (Isto, LM, 267, 5. kolovoza 1719.).

⁴⁸ *Volò al Cielo l'anima di Simon figliolo di Patron Antonio Zara in età de anni 7 circa* (Isto, LM, 267, 12. kolovoza 1719.).

⁴⁹ *Volò al Cielo l'anima di Maria figliola di Patron Antonio Zara de anni 3 circa* (Isto, LM, 267, 23. kolovoza 1719.).

⁵⁰ *Volò all'Eterna gloria l'anima di Mattia figliola di Patron Antonio Zara de mesi 9 in circa* (Isto, LM, 267, 24. lipnja 1726.).

⁵¹ *Niccolò Simon figliolo di Patron Antonio Zara et di donna Pasqualina sua legittima consorte* (Isto, LB, 244, 7. rujna 1727.).

⁵² *Volò al Eterna gloria l'anima di Nicolò Simon figliolo di Patron Antonio Zarra de giorni...* (Isto, LM, 267, 23. rujna 1727.).

⁵³ *Passò da questa ad miglior vita il Patron Antonio Zara di questa Città (...) morse in età d'anni 43 circa* (Isto, LM, 267, 8. lipnja 1728.).

⁵⁴ *Catte Zaratina morse et fu sepolita in San Francesco* (Isto, LM, 266, 13. rujna 1626.).

⁵⁵ *Passò di questa à miglior vita messer Zuanne de Grandi da Zara soldato del signor Capitan Alberto Basso* (Isto, LM, 266, 3. veljače 1643.).

⁵⁶ *Antonio et Zuanne figliolo del Patron Ottavio da Zara, la madre Zuanna, giugalli, nato di legittimo matrimonio* (Isto, LB, 242, 14. ožujka 1660.).

moguće pročitati, a muž se zvao Piero Mis i bio je iz mjesta Buia u Furlaniji. Obred je obavio svećenik Antonio de Marin.⁵⁷

Početkom prosinca 1702. umro je 60-godišnji Kristofor Borišević, također Zadrani.⁵⁸

U svibnju 1761. krizmana je Perina, kći pokojnog Nikole Brankarića iz Zadra i njegove supruge Katarine.⁵⁹

Koncem listopada 1789. u Puli je krštena Giustina Maria Darbol, čija je majka bila Katarina Stručica, doseljenica sa zadarskog područja, a otac *messer* Francesco Darbol iz Verone. Oboje su bili sluge pretorskog kancelara Giovannija Domenica Papadopolija.⁶⁰

Malo poslije, kao kum na krštenju, obavljenom početkom prosinca iste godine, naveden je Vincenzo Simonetti iz Zadra.⁶¹

Koncem srpnja 1806., u dobi od oko 22 godine, u pomorskom kvartiru Sv. Teodora, umro je Zuanne Sabadin, vicekaplar, inače Dalmatinac rodom iz Zadra.⁶²

U popisu žitelja iz 1814. u Puli je ubilježen Girolamo Negri, sin pokojnog Antonija iz Zadra. Zapisano je da je tada imao 42 godine i da je bio oženjen.⁶³

3) Zaključna razmatranja

Privodeći koncu raspravljanje o doseljenicima sa šireg zadarskog područja u Pulu, valja naglasiti da se jedino grad Zadar u matičnim knjigama češće spominje. Neka su mjesta zabilježena tek nekoliko puta, a većina pak samo jedanput. Bilo je mnogo onih koji su se privremeno ili trajno doselili u Pulu, ili u nju došli samo da bi bili kumovi na nekom krštenju ili krizmanju, odnosno svjedoci na vjenčanju.

U maticama umrlih zabilježeno je 50 doseljenika, u maticama krštenih 37, u popisima krizmanika 22, a u knjigama vjenčanih 17 osoba. Sa spomenutoga se područja u Pulu trajno ili privremeno doselilo ukupno 126 osoba.

⁵⁷ *Io Padre Antonio de Marin ho congiunto in santo matrimonio Piero figlio di messer Battista Mis da Buie del Friul... quondam Vido Annich da Zara* (Isto, LC, 242, 9. travnja 1663.).

⁵⁸ *Il signor Christofforo Borissevich da Zara d'anni 60 circa* (Isto, LM, 267, 3. prosinca 1702.).

⁵⁹ *Perina Brancharich del quondam Nicola da Zara e di donna Cattarina jugalli* (Isto, EC, 244, 12. svibnja 1761.).

⁶⁰ *Giustina Maria figlia di messer Francesco Darbol da Verona e di Cattarina Strucizza dal Territorio di Zara abitanti in questa Città servente l'Illustrissimo signor Giovanni Domenico Papadopoli Cancelliere Pretorio* (Isto, LB, 245, 28. listopada 1789.).

⁶¹ *Il signor Vincenzo Simonetti da Zara* (Isto, LB, 245, 6. prosinca 1789.).

⁶² *Il Vice Caporal Dalmata Zuanne Sabadin nativo da Zara (...) passò da quest' all' altra vita nel Quartier della Marina di San Teodoro nella sua età di anni 22* (Isto, LM, 269, 26. srpnja 1806.).

⁶³ *Girolamo Negri, quondam Antonio, Zara, 42, amogliato* (Isto, EC, 245, [1814.]).

V r s t a i z v o r a

<i>Naselje, otok</i>	<i>LB</i>	<i>EC</i>	<i>LC</i>	<i>LM</i>	<i>Ukupno</i>	<i>Postotak od ukupnog broja</i>
Biograd	0	0	0	1	1	0,8
Ist	0	0	0	1	1	0,8
Kaštel Žegarski	0	0	0	1	1	0,8
Kornati	0	0	0	1	1	0,8
Nin	1	0	0	1	2	1,6
Obrovac	0	0	0	1	1	0,8
Pag	3	1	1	1	6	4,7
Premuda	0	1	0	0	1	0,8
Zadar	33	20	16	43	112	88,9
<i>Ukupno</i>	<i>37</i>	<i>22</i>	<i>17</i>	<i>50</i>	<i>126</i>	<i>100</i>

Legenda:

LB – *Liber Baptizatorum* (Knjiga krštenih)

EC – *Elenco Cresimati* (Popis krizmanih)

LC – *Liber Copulatorum* (Knjiga vjenčanih)

LM – *Liber Mortuorum* (Knjiga umrlih)

Migracije sa šireg zadarskog područja prema Istri i Puli svakako predstavljaju zanimljiv i sadržajan doprinos još boljem poznavanju svekolikih veza između, za ono doba, prilično udaljenih krajeva. Štoviše, one izravno potvrđuju postojanje značajnih migracijskih strujanja unutar mletačkih provincija na Jadranu, kao i veza između Istre i Dalmacije.

Prilog 1: Cjeloviti popis doseljenika iz Zadra i njegova šireg područja
(sastavljen kronološkim redoslijedom prema podacima
iz puljskih matičnih knjiga od 1613. do 1817.)

B i o g r a d

– Bare, ò sia Bortolamio Tomich da Zaravecchia Caporale di questo Distaccamento compagnia del Capitano Antonio alberti (LM, 1777.)

I s t

– Donato figliuolo del quondam messer Marco Fasanichio dal Scoglio di Isto della Dalmatia (LM 1726)

K a š t e l Ž e g a r s k i

– Tòdoro Opacith quondam Vucco o sia Lucca della Villa Zegaro in Dalmazia di nazione Greco (...) soldato della Guardia di questo Quartiere del Nobil Homo Niccolò Morosini Pubblico rappresentante Conte Provveditor (LM, 1784.)

K o r n a t i

– Antonio Morovich quondam Zuanne delle Torette Territorio di Zara soldato della Compagnia Capadocia (LM, 1800.)

N i n

– Monsignor Don Antonio Zuccaro Vescovo Eletto di Nona (LB, 1738.)
– Capo supremo di questa Cattedrale e Diocesi Monsignor Illustrissimo e Reverendissimo Giovannandrea Balbi, nato in Veglia li 10 Marzo 1692 e Traslato da Nona il di 21 Luglio 1732 (LM, 1771.)

O b r o v a c

– Paolo N. dicesi oriondo da Obroazzo Diocese di Zara nella Dalmazia (LM, 1778.)

P a g

– Manda figliola del quondam Zorzi da Pago habbitante in questa Città (LC, 1659.)
– L' Illustrissima signora Laura Donati Grazi dalla Tisana nata in Pago Giurisdizione dell' Arcivescovato di Zara (LB, 1753.)
– Reverendissimo signor Don Antonio Mestrovich Arciprete e Canonico nec non Vicario della Collegiata di Pago (LB, 1753.)
– Maria nata Tortona Pagensis uxor Francisci Kernich ex imaizka Decurionis Regiminis Pasquali... (LM, 1771.)
– Pietro David nativo da Pago Dipartimento delle oltre Alpi (LB, 1811.)
– Zuanne Campal quondam Domenico, Pago, 37 amogliato (EC, 1814.)

P r e m u d a

– Gasparo figliolo di Francesco e di Orsola da Premada (EC, 1674.)

Z a d a r

- *Catta zaratina* (LM, 1626.)
- *Mastro Giacoppo da Zara* (LM, 1630.)
- *Francesco figliolo di Piero Zaratin da Rovigno* (LM, 1632.)
- *Clarissima signora Lutietta Saratina moglie del Clarissimo signor Giovanni Pelizza* (LB, 1635.)
- *Messer Zuanne de Grandi da Zara soldato del signor Capitan Alberto Basso* (LM, 1643.)
- *Zuanne; il padre Vincenzo Zaratin* (EC, 1645.)
- *Augustin; il padre Vincenzo Zaratin* (EC, 1645.)
- *Lucia et Zuliana figliola de ser Vincenzo da Zara* (LB, 1646., LM, 1647.)
- *Donna Orsola moglie de messer Vincenzo da Zara* (LM, 1647.)
- *Messer Vincenzo da Zara* (LC, 1648., LM, 1649.)
- *Paulo da Bergamo detto da Zara soldato del signor Capitan Alberto Basso* (LM, 1649.)
- *Eufemia figliola de messer Francesco Chersin et relitta in secondo voto del quondam Vincenzo Zaratin* (LC, 1650.)
- *Il Patron Simon de Zuanne da Zara* (EC, 1659.–1677., LB, 1660.–1668., LM, 1695.)
- *Lucia figliola di messer Simon da Zara* (EC, 1659., LC, 1674.)
- *Franceschina figliola del Patron Simon Zara* (EC, 1659.)
- *Donna Zuanna da Zara* (EC, 1659.)
- *Donna Antonia (...) moglie di messer Zuanne da Zara* (LM, 1659.)
- *Antonio et Zuanne figliolo del Patron Ottavio da Zara* (LB, 1660.)
- *Donna Cattarina moglie di ser Zane da Zarra* (LB, 1661.)
- *Donna Zuanna moglie del Patron Simon da Zara* (LB, 1661.–1665.)
- *Messer Rocco Vasiglia da Zara soldato sopra questa fortezza* (LM, 1661.)
- *Mattia et Fiora figliolla del Patron Simon da Zara* (LB, 1662., EC, 1670.)
- *Zuanne et Annastasio figliolo di messer Zorzi da Zara* (LB, 1663., LC, 1690.–1693.)
- *Franceschina figliola del Patron Simon da Zara* (EC, 1663., LC, 1678.)
- *Antonio figliolo del Patron Simon da Zara* (EC, 1663.)
- *Antonia figliola de Zorzi da Zara* (EC, 1663.)
- *... quondam Vido Annich da Zara habbitante...* (LC, 1663.)
- *Messer Zuanne da Zara* (LM, 1664.)
- *Damiana et Fiora figliola del Patron Simon da Zara* (LB, 1664.)
- *Donna Cattarina moglie di messer Zorzi quondam Zuanne da Zara* (LB, 1665., LC, 1669.)
- *Domenica figliola del Patron Simon da Zara* (LM, 1665.)
- *Ilaria et Maria figliola de ser Zorzi da Zara* (LB, 1666., LC, 1688.)
- *Zuanne figliolo di messer Simon da Zara* (EC, 1666., LM, 1697.)
- *Mattia Giacomina figliola del Patron Simon da Zara* (LB, 1667., LM, 1671.)
- *Zorzi da Zara* (LC, 1667., LM, 1667.)
- *Il signor Capitan Giacomo Lantana da Zara* (LM, 1667.)
- *Antonia et... figliola di messer Simon Zara* (LB, 1669. [?])
- *Zorzi et Valentino figliolo del Patron Simon da Zara* (LB, 1670., LM, 1696.)
- *Donna Chiara moglie di Patron Simon Zara* (LM, 1681.)
- *Madonna Bonetta moglie di Patron Simon da Zara* (LB, 1683., EC, 1686., LM, 1700.)
- *Antonio figliolo di Patrono Simon Zara* (LB, 1684., EC, 1686., LM, 1728.)
- *Zorzi e Francesco figliolo di messer Zuanne Zarra* (LB, 1690.)

- Donna Gerolama Cioni da Zara (LM, 1692.)
- Simon figliolo del Patron Zorzi da Zara (LB, 1693., LM, 1693.)
- Zorzi figliolo di messer Zuanne da Zara (LB, 1693., LM, 1695.)
- Iseppo figlio del Patron Simon da Zara (EC, 1694., LM, 1698.)
- Donna Luzia da Zara (EC, 1694.–1716., LC, 1698., LM, 1719.)
- Zorzi figliolo di messer Zuanne da Zara (LB, 1695., LC, 1720., LM, 1730.)
- Il signor Christofforo Borissevich da Zara (LM, 1702.)
- Gielle sive Elena da Zara capitata già dieci mesi colla fusta dell' Illustrissimo signor Colonel Fanfogna soggetta al Comando dell' Eccellentissimo signor Filippo Donado Capitano di queste Rive (LC, 1703.)
- Margarita (?) figliola del Domino Andrea Martinovich da Zara (LC, 1703.)
- Menega figliola del quondam Simon Zara (EC, 1704., LM, 1717.)
- Simon ex Antonio Zara (LB, 1707., LM, 1719.)
- Perina figliuola del quondam messer Zuanne Zarra habitante in questa Città (LC, 1711.)
- Maria figliola di Patron Antonio Zara (LM, 1719.)
- Zuanne et Niccolò figliolo di messer Zorzi Zara (LB, 1721., EC, 1728., LM, 1786.)
- Zuanne figliolo del quondam Patron Simon Zara (LC, 1722.)
- Pasqualin et Antonio figliolo di messer Zorzi Zara (LB, 1723., LM, 1724.)
- Giorgio et Antonio figliolo di mistro Simon Zara (LB, 1724.)
- Francesco figliolo di messer Zorzi Zara (LB, 1725., LM, 1725.)
- Mattio et Pasqualino figliolo di messer Zorzi Zara (LB, 1726., LM, 1728.)
- Mattia figliola di Patron Antonio Zara (LM, 1726.)
- Francescha figliola di Patron Simon Zara (LB, 1727., LM, 1727.)
- Niccolò Simon figliolo di Patron Antonio Zarra (LB, 1727., LM, 1727.)
- Donna Maria nata Moscarda in primo voto moglie del quondam Giorgio Zara et in secondo del quondam Martin de Genghi (EC, 1728., LM, 1752.)
- Zuanne Zara (LM, 1728.)
- Domenica figlia di mistro Simon Zara (LB, 1732.)
- Bonetta figlia di mistro Simon Zara (LB, 1734.)
- ... figlia del quondam Antonio Zara (LC, 1735.)
- Perina Brancharich del quondam Nicola da Zara (EC, 1761.)
- Nicola Antonio Alovio figlio di messer Zuanne Zarra quondam Giorgio di questa Città (LB, 1771.)
- Donna Angela moglie di Nicola Vitanovich da Zara soldato di questo Distaccamento (LM, 1781.)
- Donna Eufemia moglie di Zuanne Zara (LM, 1785.)
- Cattarina Strucizza dal Territorio di Zara abitante in questa Città servente l' Illustrissimo signor Giovanni Domenico Papadopoli Cancelliere Pretorio (LB, 1789.)
- Il signor Vincenzo Simonetti da Zara (LB, 1789.)
- Il Vice Caporal Dalmata Zuanne Sabadin nativo da Zara (LM, 1806.)
- Girolamo Negri quondam Antonio, Zara, 42, amogliato (EC, 1814.)
- Il signor Lion Monelli da Zara (LB, 1817.)

Slaven BERTOŠA: "ORIONDO DALLA DIOCESE DI ZARA... HABITANTE IN QUESTA CITTÀ": IMMIGRANTS FROM ZADAR AND FROM THE ZADAR REGION IN PULA (1613–1817)

Summary

An analysis of the data of the city of Pula's registers of births – located in the Pazin State Archive – proved very beneficial in researching and understanding the past of the southernmost Istrian city locality during the Modern Age. Namely, these historical sources enable a broad insight into the process of continual immigration into this region. At that time Pula was a very significant harbor on the Venetian maritime routes towards Dalmatia and the Levant. However, in the city the number of deaths constantly exceeded the number of births so that it could continue to be a city settlement only owing to immigration.

As the seat of the Venetian general proveditore for Dalmatia and Albania, Zadar at that time had an important political, strategical and economic role. The presence of people from Zadar was strong and continuous. There is no mention of them in the records only from 1736 to 1760 and from 1790 to 1805. In the period covered by the research project they were recorded in all the Pula registers from 1613 to 1817. Such a conclusion does not, however, hold for the settlements of the wider Zadar region which are also mentioned in the registers but most frequently only once (Biograd, Ist, Kaštel Žegarski, Kornati, Obrovac and Permuda). Only Pag and Nin are mentioned more than once.

50 immigrants are recorded in the register of the dead, 37 in the register of baptism, 22 in the list of those who took Confirmation and 17 in the register of marriages. 126 persons moved to Pula on a temporary or permanent basis from the Zadar region.

Migrations from the broader Zadar region to Istria and Pula doubtlessly represented a very interesting and substantial contribution to a better understanding of the total connections of regions which at the time were very distant from one another. Indeed, they directly confirm the existence of significant migratory currents within the Venetian provinces on the Adriatic as well as of connections between Istria and Dalmatia.